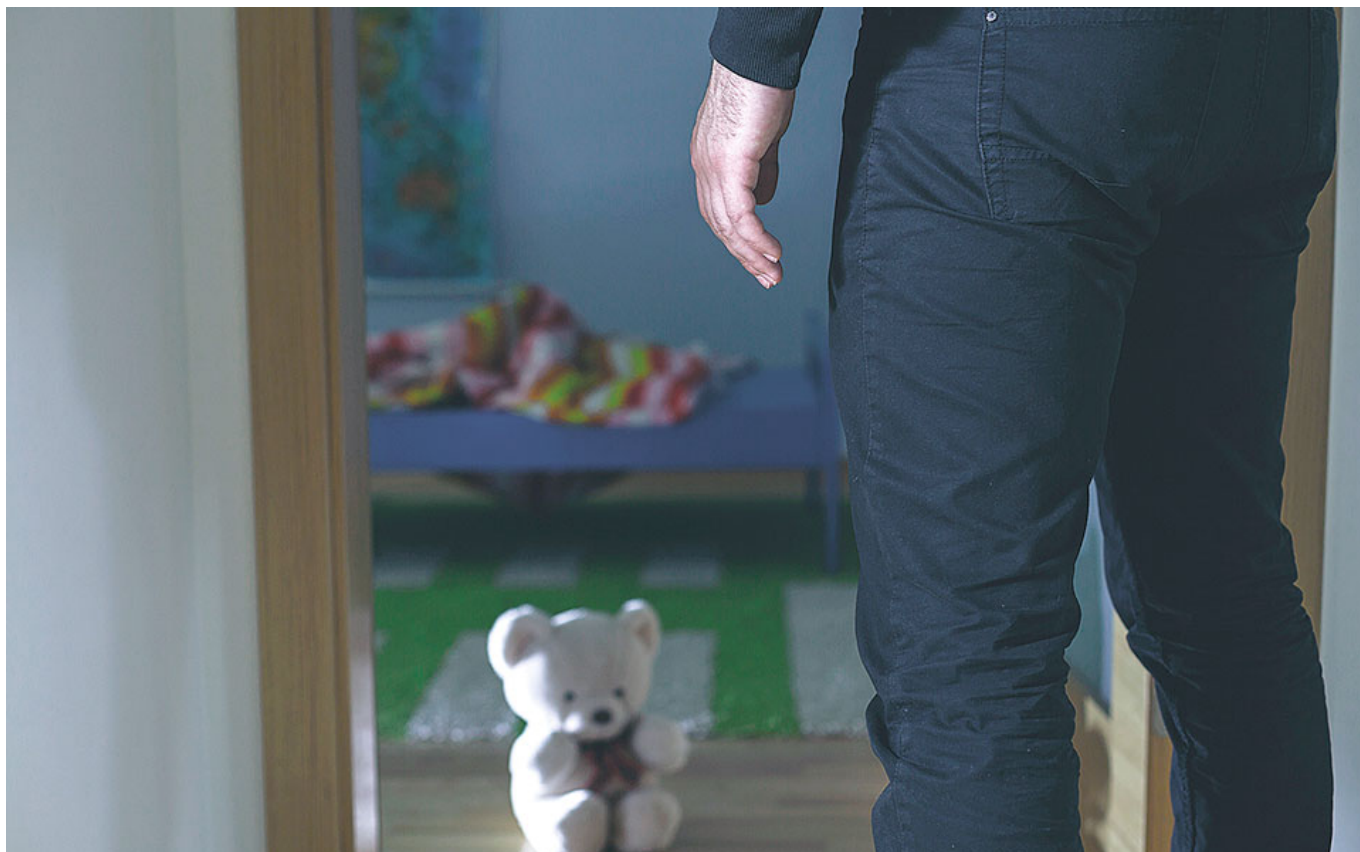

Σεξουαλική κακοποίηση: Η νομική απάντηση σε μία έλλογη απαίτηση

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Για να επιτευχθεί ο «δίκαιος» στόχος της αντιμετώπισης του ακαταδίωκτου αυτών των εγκλημάτων, η Πολιτεία θα πρέπει να μην αποθαρρύνει το θύμα ως προς την αναφορά της ειδικής πράξης, αλλά, αντίθετα, να διευκολύνει τη δίωξη και να προβλέπει παραδειγματικές τιμωρίες για τον δράστη (φωτ. SHUTTERSTOCK).

Η θλιβερή επικαιρότητα των τελευταίων ημερών με τις αποκαλύψεις εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης ή παρενόχλησης, με θύματα ανηλίκους, συνοδεύεται από μια κοινή διαπίστωση: Οτι το θύμα αδυνατεί να αντιδράσει αμέσως στην παραβίαση που έχει υποστεί, ενώ τις περισσότερες φορές χρειάζεται ακόμη και χρόνια ολόκληρα, ώστε να νιώσει ότι είναι σε θέση να επικοινωνήσει, να γνωστοποιήσει ή, ακόμη περισσότερο, να καταγγείλει την ειδική πράξη. Η αδυναμία αυτή είναι ακόμη πιο έντονη στην περίπτωση των ανηλίκων θυμάτων, όπου ακόμη και η αναγνώριση ή συνειδητοποίηση της πράξης ως κακοποιητικής, πολλές φορές, όχι μόνο δεν γίνεται αυτόματα καθώς μπορεί να προέρχεται και από οικείο πρόσωπο, αλλά συμβαίνει πολλά χρόνια μετά, έπειτα από τεράστια εσωτερική πάλη και ψυχοφθόρο προσωπικό Γολγοθά.

Ωστόσο, το κοινό περί δικαίου αίσθημα δοκιμάστηκε αυτές τις ημέρες, όταν κάποια από τα θύματα, ενώ κατήγγειλαν την ειδική και αποτρόπαια πράξη της σεξουαλικής κακοποίησης, διαπίστωσαν πως ο δράστης παραμένει ατιμώρητος λόγω παραγραφής. Τούτο, δικαίως, πυροδότησε τον δημόσιο διάλογο για την αναγκαιότητα επιμήκυνσης των χρόνων παραγραφής ή ακόμα και θέσπισης του απαράγραπτου ορισμένων εγκλημάτων, με κριτήριο την ιδιαίτερη ηθικο-κοινωνική τους απαξία. Στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα (Π.Κ.) προβλέπεται ότι όλες οι κακουργηματικές πράξεις, ακόμα και οι πλέον αποτρόπαιες και ιδιαίτερης ηθικο-κοινωνικής απαξίας, υπόκεινται ανεξαιρέτως σε παραγραφή. Σύμφωνα με το άρθρο

113 παρ. 6, παλαιότερου ελληνικού Ποινικού Κώδικα, οριζόταν ότι η παραγραφή για μια σειρά από αδικήματα που σχετίζονται με τη γενετήσια ελευθερία και στρέφονταν κατά ανηλίκων, όπως η αποπλάνηση, ο βιασμός ή η κατάχρηση σε ασέλγεια, αναστέλλονται μέχρι την ενηλικίωση του ανηλίκου και για 3 έτη μετά, σε περίπτωση κακουργήματος. Δηλαδή, ο χρόνος παραγραφής ξεκινούσε από το 21ο έτος της ηλικίας. Για τα πλημμελήματα η παραγραφή αναστέλλονταν μέχρι την ενηλικίωση του ανηλίκου και για ένα έτος μετά, δηλαδή ο χρόνος παραγραφής ξεκινούσε από τα 19 έτη.

Με το άρθρο 113 παρ. 4 του νέου Π.Κ. ορίζεται ότι η παραγραφή για όλα τα κακουργήματα που τελούνται κατά ανηλίκου αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωσή του, δηλαδή έως ότου γίνει 18 ετών. Συνεπώς, με τον νέο Π.Κ. μειώνεται κατά τρία χρόνια το χρονικό διάστημα αναστολής της παραγραφής κακουργημάτων που τελούνται κατά ανηλίκων. Για τα πλημμελήματα εις βάρος τους παύει να προβλέπεται αναστολή, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η παραγραφή μέχρι την ενηλικίωσή τους. Στον νέο ελληνικό Π.Κ. τα αδικήματα αυτά, είτε αφορούν ανήλικα είτε ενήλικα άτομα, παραγράφονται στα 15 χρόνια, εκτός από τις περιπτώσεις που επισύρουν ισόβια κάθειρξη, οπότε και παραγράφονται στην εικοσαετία.

Ενδεικτικά, ο ελβετικός Ποινικός Κώδικας προβλέπει ότι οι γενετήσιες πράξεις με παιδιά, ο βιασμός παιδιών, η εκμετάλλευση της ανικανότητας του θύματος να αντισταθεί σε γενετήσια πράξη (κατάχρηση ανίκανου προς αντίσταση) και η εκμετάλλευση σε γενετήσια πράξη, όταν αυτές στρέφονται ενάντια σε παιδιά που δεν έχουν συμπληρώσει τα 12 έτη, δεν υπόκεινται σε παραγραφή¹.

Στον αυστριακό Π.Κ., αν από τη σεξουαλική κακοποίηση το παιδί τελικά καταλήξει, η πράξη δεν παραγράφεται. Από το 2009, μάλιστα, για όλες τις υπόλοιπες πράξεις κατά της γενετήσιας αυτοδιάθεσης με θύματα ανηλίκους, η παραγραφή αρχίζει όταν το θύμα συμπληρώσει το 28ο έτος! Αναφορικά με τις πράξεις που τιμωρούνται με ισόβια κάθειρξη ή ποινές φυλάκισης από 10 έως 20 χρόνια δεν προβλέπεται παραγραφή.

Τέλος, στον γερμανικό Π.Κ. ο χρόνος παραγραφής των αδικημάτων κατά της γενετήσιας αυτοδιάθεσης αρχίζει με τη συμπλήρωση του 30ού έτους ηλικίας του θύματος.

Παρά την αντίθετη επιχειρηματολογία για την ιστορική και θεσμική σημασία της παραγραφής, η συγκριτική επισκόπηση διαφόρων έννομων τάξεων μάς δείχνει ότι συχνά προτάσσεται η ανάγκη να περιοριστούν στο ελάχιστο οι περιπτώσεις ατιμωρησίας των δραστών τέτοιων αδικημάτων για τρεις, κυρίως, λόγους:

1. Εξαιτίας της ιδιαίτερα ευάλωτης παιδικής ηλικίας, η οποία αποτελεί αυτοτελώς προστατευόμενο συνταγματικό έννομο αγαθό.
2. Λόγω της ιδιαίτερης επικινδυνότητας των δραστών για το κοινωνικό σύνολο, καθώς οι τελευταίοι σπανίως περιορίζονται στην κακοποίηση ενός μόνο θύματος.
3. Επειδή οι εν λόγω πράξεις έχουν οδυνηρές συνέπειες στη σωματική, ψυχική, σεξουαλική και συναισθηματική υγεία των θυμάτων.

Για να επιτευχθεί λοιπόν στην πράξη ο «δίκαιος» στόχος της αντιμετώπισης του ακαταδίωκτου αυτών των εγκλημάτων, η Πολιτεία θα πρέπει να μην αποθαρρύνει το θύμα ως προς την αναφορά της ειδεχθούς πράξης, αλλά, αντίθετα, να διευκολύνει τη δίωξη και να προβλέπει παραδειγματικές τιμωρίες για τον δράστη.

Για τον λόγο αυτό, μέλημα της αρμόδιας νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για τις βελτιώσεις στον νέο Ποινικό Κώδικα θα πρέπει να αποτελέσει η επιμήκυνση του χρονικού ορίου παραγραφής των αδικημάτων που εντάσσονται στο φάσμα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, άμεσα σχετιζόμενη με τον χρόνο αναστολής παραγραφής των αδικημάτων αυτών. Παράλληλα, θα πρέπει να εξεταστεί, για τις περιπτώσεις τέλεσης κακουργηματικών πράξεων σεξουαλικής κακοποίησης, είτε αυτές αφορούν ανηλίκους είτε ενηλίκους, η δυνατότητα επιπλέον επιμήκυνσης της παραγραφής τους, ακόμη και όταν τα αδικήματα αυτά δεν επισύρουν ισόβια κάθειρξη.

Συμπερασματικά, για την υλοποίηση των επιταγών της Διεθνούς Σύμβασης Δικαιωμάτων του Παιδιού (ΔΣΔΠ), προτείνεται, για αυτά τα ειδεχθή αδικήματα και με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού, η επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής και η μεταφορά της έναρξης του χρόνου της παραγραφής πολύ μετά τα 18 χρόνια, στις περιπτώσεις που το θύμα ήταν ανήλικο κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης, όπως για παράδειγμα προβλέπεται στον αυστριακό ή στον γερμανικό Π.Κ. (28ο και 30ό έτος, αντίστοιχα).

Με πρωταρχικό στόχο την αποφυγή της ατιμωρησίας, μέγα ζητούμενο για κάθε θύμα, θα μπορούσε να γίνει μία ενδελεχής, συγκριτική μελέτη του ελληνικού νομικού πλαισίου με νομικά πλαίσια άλλων χωρών, κυρίως όσον αφορά το απαράγραπτο ορισμένων αδικημάτων. Η συγκριτική αυτή μελέτη μπορεί να

συμβάλει καθοριστικά σε έναν ουσιαστικό διάλογο, που διενεργείται συχνά στις παρυφές των γκρίζων ζωνών, που συνιστούν: 1. ο θεσμός της παραγραφής, 2. η απαίτηση της έννομης τάξης για ασφάλεια δικαίου και 3. η αναγκαία στάθμισή της προς την κοινωνική απαίτηση για αντιμετώπιση του φαινομένου του ακαταδίωκτου των ιδιαίτερων και πάντοτε επαχθών αδικημάτων κατά της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

ΕΛΙΖΑ – Εταιρεία Κατά της Κακοποίησης του Παιδιού. Επιστημονικός συνεργάτης: Ηλέκτρα Κουτσούκου, νομικός, δρ Δικαιωμάτων Παιδιού.

1 Ας σημειωθεί πως στην Ελβετία, όταν οι δράστες από πλήθος υποθέσεων παιδεραστίας δεν διώχθηκαν λόγω παραγραφής, ξεκίνησε ένας δημόσιος διάλογος στη χώρα, που οδήγησε σε δημοψήφισμα το 2008. Μετά το δημοψήφισμα, εντέλει περιελήφθη στο ελβετικό Σύνταγμα διάταξη, η οποία ορίζει το απαράγραπτο για γενετήσιες πράξεις με παιδιά της προεφηβικής ηλικίας, όπως επίσης ότι οι επιβληθείσες ποινές για τις πράξεις αυτές δεν παραγράφονται.

Πηγή: kathimerini.gr